

**Будинок з півнями. Що
замовчували в моїй родині**

КУПИТИ

Ми з дядьком Володею посварилися через місяць після того, як його тезко анексував Крим. Востаннє він написав мені о третій годині ночі за тель-авівським часом. Сказав, що наша сім'я має бути вдячна Радянському Союзу. Коли я читала дядькового листа о восьмій ранку за Брюсселем, то не одразу помітила, що його аватарка в скайпі перетворилася на відсутньо-сірий кружечок, а з профілю у вайбері зникла його фотографія в позі лотоса.

Я не могла викинути дядькового повідомлення з голови. Він написав багато дошкульних речей: Америка промила мені мізки, американський капіталізм згубив мого батька, але найбільше мене вразило, що ми, тобто наша сім'я, маємо бути глибоко вдячні Радянському Союзу. Думка про те, що хтось мусить тужити за режимом, назва якого була синонімом тоталітаризму, не вкладалася мені в голову. Я не могла повірити, що дядько, завзятий практик йоги і пристрасний фотограф, став апологетом звірств Радянського Союзу. СРСР безжально трощив наше фамільне дерево, винищував нас війнами, голодом і чистками - ми дорого заплатили за сім десятиліть радянського соціалізму. Що довше я перебирала в пам'яті спогади про радянське дитинство в Україні й згадувала злиденність нашого життя у вісімдесяті, то сильніше стискалося моє горло, гучніше пульсувало в скронях. Я закрила ноутбук, підійшла до вікна й притулилася чолом до холодного скла.

Двосхилі дахи Брюсселя виблискували після недавнього дощу, важкі хмари тиснули на темну смужку дерев, що окреслювала околиці міста. Я повільно видихнула на скло, споглядаючи, як червоні дахи тьмянішають, стають блідо-оранжевими. Через кілька секунд пара від мого дихання зникла, усе знову ожило, стало навіть чіткішим, ніж до того. Але думки все одно розпливалися. Володя — старший брат мого тата. Я втратила батька за три роки до того, і Володя лишався єдиною ниткою зв'язку із цією гілкою мого роду. Ми народилися в одній країні — Україні. Обоє жили в місцях, де ніхто не

пам'ятав нас дітьми, як любив говорити Володя. Проте в момент суперечок здавалося, ніби ми походили з різних планет. Я в п'ятнадцять переїхала з України до Чикаго, Володя в п'ятдесят п'ять — до Тель-Авіва, але насправді він так і продовжив жити у власній радянській галактиці. Дядьків Радянський Союз не мав нічого спільного з тим, яким його знала я. Для мене Союз означав нужду й порожні полиці магазинів. Для нього - ядерну міць і сильну армію. Мій — був застоєм у вісімдесяті й чорнобильською катастрофою. Його — розквітом у п'ятдесяті й польотом Юрія Гагаріна, першої людини в космосі. І коли дядько очікував, що я маю за все це дякувати Радянському Союзу, мене це ошелешувало.

У нашій родині було кілька комуністів з партійними квитками в кишенях, а мій прадід по маминій лінії гордо називав себе більшовиком. Однак ті самі комуністи, разом з моїм прадідом-більшовиком, голосували за незалежність України в 1991 році. Ніхто не тужив за Радянським Союзом. Я завжди вважала ностальгію чимось хворобливим, а ностальгію за советами — особливо патологічною, і ситуація з Володею мене стурбувала. Нормальні люди не мають сумувати за чергами в продуктових магазинах, вимкненням світла й постійним дефіцитом. Психічно здорові не мають тужити за режимом, що нехтував усіма гуманістичними цінностями, кидав до в'язниць і вбивав мільйони своїх громадян. Сам Володя потрапив за ґрати, тому що робив копії касет «Бітлз», тож якщо комусь і промили мізки, то це йому.

Якби та сама розмова з Володею відбулася в інший час, я не зважала б на його висловлювання. Дядькові було далеко за сімдесят, а люди з покоління моїх бабусь і дідів нерідко вірили в ідеї, яких я не могла збагнути. Мене дратували його антиамериканські випадки, російське телебачення змусило Володю вбачати в усьому п'яту колону й підступні змови Заходу. Тож я змінювала тему з політики на його - наше спільне захоплення. Або просила його увімкнути німі фільми, які він зняв у молодості й поволі оцифровував. На останнє відео потрапила і я, щоправда, ще не народжена. Володя зняв його

під час сімейного відпочинку в наметах: моя вагітна мама тримає руку на животі, торкається води пальцями ніг і знічено дивиться в камеру, батько виловлює велику лискучу рибину. Камера рухається, тато передає рибину мамі, щоб вона її почистила. Зображення наближається, мамине бліде обличчя облямоване чорним каре, вона робить смішну гримасу. У той час Володя працював над другою частиною відео про моє дитинство до 1986-го - того року, коли стався вибух на ЧАЕС, а мої батьки розлучилися.

Поки Володя плекав свою ностальгію за советами, Україну розривали на шматки, щоб заново відбудувати залізну завісу. Окрім імені, з Путіним дядька Володю об'єднувала віра в те, що розпад Радянського Союзу був «найбільшою катастрофою століття».

КУПИТИ